

INSTRUKCJA

z dnia 10 stycznia 1951 r.

w przedmiocie wykonania uchwały Rady Państwa i Rady Ministrów w sprawie przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania odwołań, zażaleń i listów ludności oraz krytyki prasowej.

W celu zapewnienia należytego wykonania powołanej na wstępie uchwały Rady Państwa i Rady Ministrów zarządza się, co następuje:

R o z d z i a ł 1.

Załatwianie odwołań, zażaleń i listów ludności w prezydiach rad narodowych.

1. Prezydium rad narodowych gminnych, miejskich, dzielnicowych, powiatowych i wojewódzkich (m. st. Warszawy i m. Łodzi) ustalą ściśle określone dni i godziny przyjmowania obywateli przez przewodniczącego, względnie jego zastępców oraz członków i sekretarza prezydium. W ciągu każdego tygodnia winien być co najmniej jeden dzień przyjęć; dni i godziny przyjęć winny być ustalone w taki sposób, aby w najszerszym zakresie ułatwić dostęp ludności, zapewniając pracującym przyjęcie w godzinach wolnych od pracy. Prezydium rady narodowej ogłasza o dniach i godzinach przyjęć w sposób zapewniający poinformowanie całej ludności, w szczególności przez obwieszczenia pisemne (afisze) i ustne, okresowo powtarzane komunikaty prasowe i radiowe, ogłoszenia na widocznym miejscu we wszystkich budynkach urzędów, ogłoszenia w zakładach pracy, instytucjach itp. Zabrania się odwoływania ustalonych dni i godzin przyjęć, jak również przesuwania ich na inne dni i godziny; jeżeli na ustalony dzień przyjęć przypada dzień wolny od pracy — dniem przyjęć staje się najbliższy dzień powszedni. W danym dniu przyjęć winni być przyjęci wszyscy, którzy przybyli przed upływem godzin przyjęć. W przyjęciach mogą brać udział członkowie komisji rad narodowych.

2. Niezależnie od określonych dni przyjęć, o których mowa w pkt 1, należy umożliwić obywatelom w ciągu pozostałych dni tygodnia zwrócenie się do jednego z członków lub do sekretarza prezydium, a gdy wszyscy członkowie prezydium są zajęci innymi sprawami — przyjmowanie obywateli winno być poruczone odpowiednim kierownikom wydziałów (oddziałów, referatów); organizacja przyjęć winna zapewnić obywatelom możliwość zwrócenia się do władzy zwierzchniej każdego dnia w sprawach, które zdaniem obywateli zostały przez władzę podległą (urząd, instytucję, jednostkę gospodarki uspołecznionej) niewłaściwie potraktowane. Niedopuszczalne jest odsyłanie obywateli, zgłaszających się z odwołaniami lub zażaleniami u władz urzędujących, do dni przyjęć określonych zgodnie z postanowieniami pkt 1; od uznania obywatela zależy, czy uczyni on to w tym dniu przyjęć, czy w jakimkolwiek innym dniu przyjmowania interesantów. Od uznania obywatela zależy również, czy złoży on odwołanie lub zażalenie osobiście, czy też prześle je pocztą lub innym środkiem łączności.

3. Każdy obywatel ma prawo złożyć w czasie przyjęcia — ustnie lub pisemnie — odwołanie lub zażalenie, dotyczące działalności wszelkich organów administracji państwowej (władz, urzędów, instytucji, jednostek gospodarki uspołecznionej). Odwołania i zażalenia wniesione ustnie należy zwięźle zaprotokołować; do protokołu należy wpisać datę, imię i nazwisko żalącego się, jego adres oraz krótkie opisanie treści odwołania lub zażalenia. Przyjmujący odwołanie lub zażalenie winien, gdy rodzaj sprawy na to pozwala, niezwłocznie je rozpatrzyć i załatwić; odwołanie i zażalenie nie załatwione przedstawia przyjmujący przewodniczącemu prezydium

lub jego zastępcom. Przewodniczący prezydium lub jego zastępcy postępują z nie załatwionymi odwołaniami i zażaleniami w sposób następujący: a) gdy odwołanie lub zażalenie dotyczy działalności organów prezydium lub organów podległych — załatwiają je lub przekazują do załatwienia członkowi prezydium sprawującemu nadzór i kontrolę nad wydziałem (oddziałem, referatem) właściwym dla danej sprawy, b) gdy odwołanie lub zażalenie dotyczy działalności terenowego organu, nie podporządkowanego radzie narodowej — przesyłane jest do władzy nadrzędnej tego organu; władza ta ma obowiązek zawiadomić przewodniczącego prezydium w terminie przewidzianym dla załatwiania odwołań i zażaleń (pkt 4 i 10) o sposobie jego załatwienia, c) gdy odwołanie lub zażalenie dotyczy działalności innej władzy lub gdy jego załatwienie wymaga decyzji władzy wyższego stopnia — przedstawiają je władzy wyższego stopnia (prezydium rady wyższego stopnia, ministerstwu, Prezydium Rady Ministrów, Kancelarii Rady Państwa). O przesłaniu odwołania lub zażalenia w trybie lit. b) i c) należy niezwłocznie zawiadomić żalącego się. Przewodniczący prezydium może wnieść odwołanie lub zażalenie pod obrady prezydium w celu kolegiального jego załatwienia. Zabrania się kategorięcznie przekazywania odwołań i zażaleń do załatwienia tym organom lub osobom, których działalność jest przedmiotem odwołania lub zażalenia. Wszelkie czynności w zakresie sprawdzania i wyjaśniania okoliczności sprawy należy podejmować z maksymalną szybkością i sprawnością w celu uniknięcia biurokratyzmu i przewlekłości w załatwianiu spraw; gdy wymaga tego istota sprawy, należy ją zbadać w terenie za pośrednictwem delegowanych pracowników prezydium albo też członków rad narodowych, członków komisji rad narodowych, o ile możliwości przy udziale w szczególnych przypadkach korespondentów robotniczych i chłopskich.

4. Odwołania i zażalenia winny być załatwiane przez prezydium rad narodowych i terenowe władze nie podporządkowane radom narodowym w następujących terminach: a) na szczeblu gminnym — najdalej w ciągu 10 dni, b) na szczeblu powiatowym — najdalej w ciągu 20 dni, c) na szczeblu wojewódzkim — najdalej w ciągu 30 dni — od chwili złożenia odwołania lub zażalenia. Sprawa uważana jest za załatwioną dopiero po faktycznym wykonaniu decyzji powziętej na skutek odwołania lub zażalenia. O decyzjach należy niezwłocznie zawiadomić żalącego się; decyzje o doniosłym znaczeniu społeczno-politycznym winny być podawane do publicznej wiadomości za pośrednictwem prasy.

5. Prezydium gminnych, miejskich, dzielnicowych i powiatowych rad narodowych obowiązane są co najmniej raz na kwartał, a prezydium wojewódzkich rad narodowych — co najmniej raz na pół roku, przy udziale członków komisji rad narodowych, poddać pod swoje obrady działalność prezydium w zakresie przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń. Rady narodowe obowiązane są systematycznie rozpatrywać sprawozdania prezydium o całokształcie ich działalności w tej dziedzinie. Komisje rad narodowych powinny w swoim zakresie działania wykonywać kontrolę należytego przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń. W sprawozdaniach składanych ludności winni członkowie rad narodowych i prezydium omawiać sprawę przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń.

6. Przewodniczący prezydium odpowiada osobiście za całokształt organizacji w prezydium sprawy przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń ludności.

7. Wszystkie odwołania i zażalenia winny być rejestrowane wedle zasad, jakie określi instrukcja Prezydium Rady Ministrów — II Zespołu; rejestracja odwołań i zażaleń winna ułatwić należyty obieg dokumentów, ewidencję przebiegu rozpatrywania oraz terminowość załatwiania.

8. Postanowienia niniejszej instrukcji o rozpatrywaniu i załatwianiu odwołań i zażaleń stosuje się do wszystkich odwołań i zażaleń, niezależnie od tego; czy zostały one złożone w dniach przyjęć, określonych zgodnie z pkt 1, czy też wpłynęły do prezydium lub jego organów w inny sposób (pkt 2). O charakterze pisma jako odwołania lub zażalenia rozstrzyga jego treść, a nie forma (nagłówki itp.); postanowienia niniejszej instrukcji o przyjmowaniu, rozpatrywaniu i załatwianiu odwołań i zażaleń stosuje się odpowiednio do listów, wiadomości i innych sygnałów o nadużyciach, brakach lub niedociągnięciach w działalności organów administracji państwowej, choćby nie miały one charakteru odwołania lub zażalenia określonej osoby albo instytucji.

9. Niezależnie od postanowień niniejszej instrukcji komisje rad narodowych obowiązane są w zakresie swojej kompetencji do przyjmowania i rozpatrywania skarg i zażaleń, odnoszących się do działalności rady narodowej i jej organów oraz urzędów, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji, podlegających kontroli rad narodowych (uchwała Rady Państwa z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie tymczasowych wytycznych dla powoływania i działalności komisji rad narodowych, § 2 pkt 8). Przyjmowanie obywateli przez członków komisji rad narodowych należy organizować w godzinach popołudniowych i wieczornych; w celu ułatwienia pracującym przedstawiania swych spraw w godzinach wolnych od pracy i bez potrzeby oddalania się od miejsca pracy, członkowie komisji rad narodowych winni w miarę możliwości przyjmować obywateli w osiedlach robotniczych, w większych zakładach pracy itp.

R o z d z i a ł 2.

Załatwianie odwołań, zażaleń i listów ludności we władzach terenowych nie podporządkowanych radom narodowym i we władzach centralnych.

10. Przepisy rozdziału 1 niniejszej instrukcji stosuje się odpowiednio do przyjmowania, rozpatrywania i załatwiania odwołań i zażaleń we władzach terenowych nie podporządkowanych radom narodowym i we władzach centralnych (ministerstwach, urzędach centralnych, centralnych zarządach) — z tym, że: a) dniem przyjęć (pkt 1) w ministerstwach i urzędach centralnych jest poniedziałek, a jeśli na poniedziałek przypada w danym tygodniu dzień wolny od pracy — najbliższy dzień powszedni, b) odwołania i zażalenia przyjmuje kierownik terenowej władzy lub jego zastępca, a we władzach centralnych — minister lub kierownik centralnego urzędu, ich zastępcy albo wyznaczony przez ministra odpowiedzialny pracownik na szczeblu dyrektora departamentu lub biura, c) odwołania i zażalenia winny być załatwiane we władzach centralnych najdalej w ciągu 1 miesiąca od chwili ich złożenia, d) kolegia ministerstw i urzędów centralnych obowiązane są systematycznie rozpatrywać sprawozdania o całokształcie działalności władzy centralnej w zakresie załatwiania odwołań i zażaleń.

R o z d z i a ł 3.

Reagowanie na sygnały prasowe.

11. Prezydium rad narodowych oraz wszelkie inne władze i instytucje, zarówno centralne jak i terenowe,

obowiązane są niezwłocznie sprawdzać wszelkiego rodzaju wiadomości prasowe, dotyczące ich zakresu działania lub zakresu działania organów im podległych, podejmować niezbędne kroki dla usunięcia ujawnionych przez krytykę prasową braków, uchybień i wadliwości oraz zapobieżenia im w przyszłości i zawiadamiać o wyniku sprawdzenia i podjętych krokach organ prasowy, w którym ogłoszona została dana wiadomość. Sprawdzenie i zawiadomienie winny nastąpić najdalej w ciągu miesiąca od opublikowania wiadomości w prasie. W przypadku niewykonania tych obowiązków przez prezydium rady narodowej lub inną władzę (instytucję) redakcja organu prasowego zawiadomi niezwłocznie o tym prezydium rady narodowej wyższego stopnia lub Prezydium Rady Ministrów albo inną właściwą władzę nadrzędną, a gdy chodzi o ministerstwa — Prezesa Rady Ministrów.

R o z d z i a ł 4.

Kontrola załatwiania odwołań, zażaleń i listów ludności oraz reagowania na krytykę prasową.

12. Władze centralne, prezydium rad narodowych oraz władze terenowe nie podporządkowane radom narodowym obowiązane są systematycznie kontrolować stan przyjmowania i załatwiania odwołań i zażaleń przez podległe im organy oraz sposób ich reagowania na krytykę prasową.

13. W sprawach przesłanych przez Biuro Listów i Zażaleń przy Radzie Państwa do sprawdzenia i załatwienia wszystkie władze obowiązane są zawiadomić Biuro w terminach określonych dla załatwiania odwołań i zażaleń (pkt 4 i 10) o wynikach sprawdzenia i sposobie załatwienia odwołania lub zażalenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Szef Kancelarii Rady Państwa: *M. Rybicki*